

Aleksandra KANJUO MRČELA: V ISKANJU DOBREGA ŽIVLJENJA: ŠIBKOSTI VSE MOČNEJŠE GLOBALNE PLATFORMNE EKONOMIJE
Teorija in praksa, Ljubljana 2022, let. LIX, št. 3, str. 617–643

Članek prispeva k teoretični razpravi o trenutnem stanju globalnega gospodarskega sistema in posledicah za (re)distribucijo družbene in gospodarske moči. Teoretski okvir razprave gradi na kritičnih analizah vzpona platformnega kapitalizma – ekonomskega in družbenega sistema, ki je utemeljen na digitaliziranem delu. Razmislek o prihodnosti je osnovan na pregledu možnih akterjev in poti nadaljevanja ali prekinitve trenutnih trendov. Čeprav ima digitalizacija načeloma potencial za spodbujanje gospodarske rasti in zmanjševanje neenakosti, je pospešen razvoj digitalnega gospodarstva v zadnjih desetletjih spremljala neenakomerna porazdelitev pozitivnih in negativnih gospodarskih rezultatov. Premagovanje prekarnosti dela in življenja kot univerzalnega problema bo temeljilo na hkratnem lokalnem, kratkoročnem, parcialnem odporu in poskusih omejevanja negativnih posledic in širjenja prekarnosti na eni strani ter konceptualizaciji in spodbujanju celovitih in univerzalnih rešitev prekarnosti kot delu splošnega premisleka o družbeni, politični in ekonomski ureditvi na drugi strani.

Ključni pojmi: digitalna tehnologija, digitalna ekonomija, platformna ekonomija, platformni kapitalizem, prekarno delo in življenje, ekonomska moč, ekonomske neenakosti

Parameswar NAYAK: VPLIV VIRTUALNEGA UČENJA NA ZAZNAVO DUŠEVNEGA ZDRAVJA ŠTUDENTOV MED PANDEMIJO COVIDA-19
Teorija in praksa, Ljubljana 2022, let. LIX, št. 3, str. 644–664

Študija, na kateri temelji članek, obravnava tri raziskovalna vprašanja: a) kakšno je dojemanje študentov o učinkovitosti tehnološko posredovanega virtualnega učenja med pandemijo covid-19; b) kako virtualno učenje vpliva na njihovo zaznavo lastnega duševnega zdravja; in c) kateri način učenja je najbolj zaželen? Študija uporablja pojasnjevalni raziskovalni načrt in metodo anketiranja. Podatki so zbrani z uporabo vprašalnika z namenskim vzorcem 102 študentov in intervjujev z 20 študenti in 40 visokošolskimi učitelji v Indiji. Konceptualni okvir te študije je precej podoben spremenjeni različici modela sprejemljivosti tehnologije (Venkatesh in Davis, 2000). Študija razkriva, da 86 % študentov meni, da je virtualno učenje neučinkovito. Ne le da ne zagotavlja ustreznih priložnosti za izkustveno učenje za razvoj znanja, veščin in vodstvenih sposobnosti, ampak ustvarja tudi številne težave z duševnim zdravjem. Študija bo pomagala visokošolskim zavodom pri oblikovanju in izvajanju virtualnih sistemov poučevanja in učenja,

da bi preprečili njihov negativni vpliv na duševno zdravje študentov v kriznih situacijah v prihodnosti.

Ključni pojmi: virtualno učenje, zaznava duševnega zdravja, pandemija covid-19, vedenjska namera, zaznana uporabnost

Tej GONZA, David ELLERMAN: OD PLATFORMNIH DELAVCEV DO
LASTNIKOV: ESOP-MODEL ZA PLATFORMNA PODJETJA
Teorija in praksa, Ljubljana 2022, let. LIX, št. 3, str. 665–681

Platformno delo je označeno z ekonomsko negotovostjo, nečloveškimi mehanizmi nadzora, izolacijo, poglobljanjem rasnih, ekonomskih in spolnih neenakosti ter z drugimi družbeno-ekonomskimi problemi. Kritiki vztrajajo glede potrebe po zmanjševanju negativnih družbenih posledic platformnega dela. Obstoječi članek povzame dve glavni ideji, tj. regulacijo platformnega dela in alternativo v združni organizaciji. Trdimo, da obstaja neraziskana komplementarna možnost, ki izkoristi t. i. mrežne učinke platformnega gospodarstva in zagotovi več dobrot za platformne delavce. Alternativa je vključevanje platformnih delavcev v solastništvo platform po vzoru ameriškega ESOP-mehanizma za lastništvo zaposlenih.

Ključni pojmi: platformno gospodarstvo, platformni kooperativizem, delavski odkupi, platformni ESOP

Andrej RUS: NOVA TEHNOLOGIJA ALI NOVI MONOPOLI? AMAZONOVA
VPRAŠLJIVA REVOLUCIJA V DROBNOPRODAJI
Teorija in praksa, Ljubljana 2022, let. LIX, št. 3, str. 682–706

Ustanovitelji tehnoloških podjetij pogosto trdijo, da imajo njihova podjetja potencial, da temeljito preobrazijo svojo vejo industrije in revolucionirajo svet. V tem članku se osredinim na podjetje Amazon Inc., ki mu stroka pripisuje zasluge za preobrazbo področja drobne prodaje. V članku skušam preverjati to trditev na sistematičen način s pomočjo evalvacijskega okvirja, ki sem ga razvil na podlagi teorij o radikalnih inovacijah in disruptivnih inovacijah. Na podlagi izvedene analize pridem do sklepa, da Amazon ni preobrazil drobnoprodajne industrije, ker ni razvil novih trgov, pač pa je zgolj zajel obstoječe povpraševanje. V nadaljevanju analiziram drobnoprodajni proces in njegove komponente ter pokažem, da Amazonova tehnologija ni niti prinesla arhitekturnih sprememb v tem procesu niti ni radikalno spremenila njegovih komponent. Članek sklenem z ugotovitvijo, da Amazonov uspeh ni rezultat tehnoloških inovacij, temveč rezultat monopolnih praks, ki jih je Amazon uspel vzpostaviti s pomočjo naprednih tehnologij.

Ključni pojmi: nova tehnologija, disruptivne inovacije, radikalne inovacije, Amazon

Rado BOHINC: PRAVNI VIDIKI DIGITALIZACIJE V ZAKONU EU
O GOSPODARSKIH DRUŽBAH

Teorija in praksa, Ljubljana 2022, let. LIX, št. 3, str. 707–728

Članek predstavlja pravne rešitve Evropske unije (EU) in držav članic (MS) pri digitalizaciji prava gospodarskih družb. Analiziramo in ocenjujemo prizadevanja EU za premostitev zaostankov zakonodaje za tehnološkim razvojem s pravnimi rešitvami na področju elektronskega ustanavljanja in registracije podjetij ter v komunikaciji delničarjev s člani uprave družbe. Analiza kaže, da pravo družb v EU zaostaja za tehnološkim razvojem. Kljub nenehnim dinamičnim prizadevanjem za njegovo posodobitev na ravni EU obstajajo razlike v hitrosti držav članic pri izvajanju direktiv EU. Primer Slovenije kaže, da se digitalna orodja široko uporabljajo za transparentno razkrivanje in objavo podatkov ter za izvajanje osnovnih funkcij korporativnega upravljanja. Vendar pa obstajajo velike razlike med manjšino podjetij, s katerimi se javno trguje, in večino podjetij, za katere je regulacija pomanjkljiva.

Ključni pojmi: digitalizacija, elektronska sredstva, tehnologija blokovnih verig, registracija podjetja, skupščina delničarjev (SD), pandemija covid-19

Vanessa GAFFAR, Tika KOESWANDI, Usep SUHUD: ALI JE PANDEMIJA
COVIDA-19 DEJANSKO POSPEŠILA DIGITALNO PREOBRAZBO MIKRO,
MAJHNIH IN SREDNJE VELIKIH PODJETIJ V INDOEZIJI?

Teorija in praksa, Ljubljana 2022, let. LIX, št. 3, str. 729–744

Mikro, majhna in srednje velika podjetja (MMSP) v Indoneziji so v zadnjih nekaj letih začela s pospešeno digitizacijo, da bi dosegli učinkovito digitalno preobrazbo. Žal je pandemija covid-19 prizadela Indonezijo in zahtevala, da se MMSP prilagodijo situaciji. Ta študija proučuje stanje indonezijskih MMSP med covidom-19 in preverja, ali jih je pandemija prisilila k pospeševanju digitalne preobrazbe. Ta raziskava je kvalitativna raziskava z glavnim poudarkom na študijah v Indoneziji, kar je njena omejitev. Na začetku so bili zbrani sekundarni podatki, kot so poročila, statistični podatki in članki v revijah, povezani z digitalno preobrazbo MMSP v Indoneziji in s pojavom covid-19. Nato so bili analizirani podatki s poudarkom na treh ključnih gonilih digitalne preobrazbe za MMSP v Indoneziji: uporaba digitalnih medijev (družbenih medijev), poenostavitev delovnih mest in hitrost sprememb. Ta študija je pokazala, da je pandemija covid-19 spodbudila MMSP, naj pospešijo digitalno preobrazbo. To potrjujejo rezultati analize treh ključnih gonil za digitalno preobrazbo.

Ugotovljeno je bilo, da je sodelovanje med vlado, akademiki in e-poslovanjem ključnega pomena za izboljšanje digitalne pismenosti MMSP in spodbujanje motivacije, da postanejo digitalni podjetniki.

Ključni pojmi: digitalna probrazba, MMSP, družbeni mediji, pandemija covida-19

Anja URŠIČ: UMESTITEV ZAPOSLOVANJA V SOCIALNIH PODJETJIH
V TIPOLOGIJO MODELOV ZAPOSLOVANJA OSEB Z INVALIDNOSTJO
Teorija in praksa, Ljubljana 2022, let. LIX, št. 3, str. 745–765

Članek na podlagi sistematičnega pregleda literature obravnava problematiko zaposlovanja oseb z invalidnostjo ter na podlagi analize sodobnih trendov zaposlovanja oseb z invalidnostjo umešča zaposlovanje v socialnih podjetjih v tipologijo modelov zaposlovanja oseb z invalidnostjo. Za namene umestitve članek dodatno identificira tudi posamezne modele oz. kategorije razumevanja invalidnosti, ki sovpadajo s karakteristikami zaposlovanja v socialnih podjetjih. Nadgrajena tipologija kot glavni doprinos članka v prihodnje lahko služi kot pomembno klasifikacijsko orodje za razvrščanje posameznih pristopov k tej problematiki ter tako s pomočjo primerjalne analize med posameznimi državami pripomore k oblikovanju ustreznih politik za zaposlovanje oseb z invalidnostjo.

Ključni pojmi: zaposlovanje, tipologija modelov zaposlovanja, osebe z invalidnostjo, socialna podjetja, delovno-integracijska socialna podjetja, modeli invalidnosti

Martin CHRISTIE: POVEZOVANJE KONCEPTOV: UPRAVLJANJE NA VEČ
RAVNEH IN PARADIPLMACIJA ZA POJASNJEVANJE OZEMELJSKIH
SPREMENB V EVROPI
Teorija in praksa, Ljubljana 2022, let. LIX, št. 3, str. 766–783

Obstajata dva koncepta, ki analizirata zunanjo mobilizacijo subnacionalnih entitet. V evropskih študijah je to upravljanje na več ravneh, v mednarodnih odnosih pa je to paradiplomacija. Članek ima dva cilja: najprej analizira vsak koncept glede na razsežnosti politike, da bi določil konceptualno težišče, pri čemer ugotavlja izrazite razlike v razsežnostih politike in politične strategije. Drugi cilj je poiskati teoretično podlago, na kateri temeljita oba koncepta. Članek podaja analogno teorijo neomedievalizma in ugotavlja, da ima le-ta nekaj prednosti ter da oba koncepta morda predstavljata del širše teritorialne rekonfiguracije, ki se pojavlja v Evropi.

Ključni pojmi: paradiplomacija, upravljanje na več ravneh, neomedievalizem, Evropska unija